

ODMEVI NA DOGODKE

DARJA LAVRENČIČ VRABEC IN IDA MLAKAR ČRNIČ

Simpozij MKL, Pionirske – Vaje v rasti: čudežna moč knjižnih serij in Bralnospodbujevalna akcija 2024

Simpozij MKL, Pionirske – Vaje v rasti: čudežna moč knjižnih serij

V Mestni knjižnici Ljubljana je Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo v sodelovanju s Slovensko sekcijo IBBY in revijo *Otrok in knjiga* (Mariborska knjižnica) 13. marca organizirala pomladni simpozij z naslovom Vaje v rasti: čudežna moč knjižnih serij. Običajni termin simpozija, ki je povezan z 2. aprilom, mednarodnim dnevom knjig za otroke, smo zaradi knjižnega sejma v Bologni in naših aktivnosti na njem izjemoma predstavili v mesec marec.

V strokovni fokus smo vzeli kakovostne knjižne serije sodobnih slovenskih avtorjev in določili točne kriterije izbora, kar smo tudi razložili v spremnem gradivu (gradivu Bralnospodbujevalne akcije). Prepričani smo, da imajo kakovostne književne serije velik potencial za razvijanje bralne pismenosti slovenskih otrok in mladih, ki je glede na rezultate mednarodnih raziskav zaskrbljujoča in celo pada. Imajo moč, da nanje delujejo že zelo zgodaj, v zgodnjem predšolskem obdobju, ko je otrok še predbralec in je zanj zelo pomembno družinsko branje, ki ga motivira za branje ter ustvarja bodočega bralca, in jih kot bralce razvijajo preko vseh triletij osnovne šole še v srednjo šolo in naprej v odraslost. Zmorejo jih vsaj za krajši čas potegniti proč od ekranov vseh vrst in jim pokazati, da je tudi branje zanimiva dejavnost, ki ji je vredno posvetiti nekaj svojega prostega časa.

Tako simpozij kot tudi Bralnospodbujevalno akcijo smo poimenovali Vaje v rasti: čudežna moč knjižnih serij. Z naslovom Vaje v rasti smo skušali z medbesedilnostjo vzbuditi aluzije na kultno knjigo francoskega avtorja Raymonda Queneauja *Vaje v slogu* in opozoriti, da tudi ob knjižnih serijah mladi bralec raste kronološko, fizično (telesna višina), pa tudi mentalno, zori v smer empatije, razumevanja sveta, sebe, vrstnikov, drugih, kar je zelo pomembno in vredno. S podnaslovom čudežna moč knjižnih serij se na nek način skušamo pokloniti pisateljici Desi Muck, ki je nedvomna referenca in avtoriteta na področju knjižnih serij, saj je bila na tem področju prava pionirka, bila z njimi deležna uglednih literarnih nagrad s področja mladinske književnosti in tudi velike priljubljenosti med slovenskimi mladimi bralci (kar petkrat je prejela priznanje Moja najljubša knjiga, tudi zlato). Z njim želimo spomniti še na eno njenih priljubljenih knjižnih serij: *Čudežna bolha Megi*.

Avtorico smo tudi povabili na simpozij in se z njo pogovarjali preko Zoom povezave o njenem sistematičnem osvajanju mladih bralcev. Na simpoziju so zbrane z uvodnimi pozdravi nagovorili dr. Teja Zorko, direktorica Mestne knjižnice Lju-

bljana, s poslanico Japonske sekcije ob 2. aprilu nas je nagovorila dr. Tina Bilban, predsednica Slovenske sekcije IBBY, nato pa se je začel strokovni del s prispevkom sodelavke Katje Kemperle *Knjižničarka, kje najdem naslednji del?* in nadaljeval s predstavitvijo Bralnospodbujevalne akcije, ki sta jo pripravili avtorici Ida Mlakar Črnič in mag. Darja Lavrenčič Vrabec, vodja MKL, Pionirske. Po pogovoru Darje Lavrenčič Vrabec s pisateljico Deso Muck je sledil prispevek mag. Jerneje Stoviček, ki je v celoti objavljen v reviji.

Močan pečat je na simpoziju pustila okrogla miza, na katero smo povabili kar sedem avtorjev kakovostnih sodobnih slovenskih knjižnih serij: Tino Arnuš Pupis, Boštjana Gorenca – Pižamo, Tanjo Komadino, Julijo Lukovnjak, Ivana Mitrevskega, Sebastijana Preglja in Andreja E. Skubica. Pogovor, ki je trajal dve uri, je vodila mag. Darja Lavrenčič Vrabec, ki je simpozij tudi povezovala. S simpozijem pa je tesno povezana tudi Bralnospodbujevalna akcija.

Bralnospodbujevalna akcija 2024

Bralnospodbujevalno akcijo 2024 začenjamo kakor vsako leto 21. marca, na svetovni dan poezije, in jo letos zaključujemo 15. novembra. Tudi tokrat jo povezujemo s poslanico mladim bralcem ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke. Letos jo je prispevala Japonska sekcija IBBY. Njeno vodilo je slikovita prispodoba branja kot potovanja »Na krilih zgodb, z močjo domišljije proti novim začetkom.«

S to simbolično podobo japonske pisateljice Eiko Kadono želimo z letošnjo BSA tudi njeni snovalci doseči mlade bralce, njihovo pozornost, navdušenje, pospešeno bitje srca, skratka pripravljenost, da jih »potujoča zgodba« najde, počasi odpre svoje strani in jim pove zgodbo, ki si jo želijo slišati.

Z BSA 2024 bo to morda lažje, saj je naša pozornost usmerjena v čudežno moč priljubljenih knjižnih serij, na katere se mladi bralci po naših izkušnjah hitro na-

FOTO: ARHIV MKL

Okrogla miza z avtorji

vežejo in jih vzamejo za svoje. S pričakovanjem nadaljevanja oziroma »novega začetka« svojim najljubšim knjižnim junakom in njihovim zgodbam podarijo priložnost, da rastejo in živijo naprej.

Mnogim uspešnim knjižnim serijam so življenje med bralci podaljšale tudi predelave v druge, neknjižne medije. Mnoge so se preselile na gledališke ali lutkovne odre, na filmska platna, doživele so prevode v tuje jezike, prejele tudi pomembne nagrade s področja mladinske književnosti ... O vsem tem smo na simpoziju spregovorili tudi v pogovoru s pisateljico Deso Muck, ki je velika referenca in avtoriteta na področju kakovostnih slovenskih knjižnih serij.

Marsikatera knjiga iz serij je bila ponatisnjena v večji nakladi v okviru projektov (Rastem s knjigo, Ljubljana bere, zbirka Zlata bralka, zlati bralec ...) in tako dosegla zavirljivo množico mladih bralcev. Vse to so njihova nadaljevanja, a tudi novi začetki, ki pripomorejo k temu, da knjižni junaki in njihove zgodbe živijo dalje.

Knjižne serije so lahko navdihujoče »potujoče zgodbe«, ki mlade bralce s čudežno močjo navežejo nase, da rastejo in ob njih odrastejo v kritično razmišljujoče odrasle z občutkom za dobro in lepo, lahko pa so tudi zgolj potrošno in minljivo čtivo.

Problematico smo kot vredno pozornosti zaznali že leta 2002, ko smo v *Priročniku za branje kakovostnih mladinskih knjig* z naslovom *Lov na klone in superjunake: na sledi popularnim knjižnim zbirkam za mladino: izbor mladinskih knjig iz leta 2001* po temah, zvrsteh in žanrih opazili naraščujoč trend popularnih knjižnih serij (ljubezenske, pustolovske, znanstvenofantastične, kriminalke), mnoge od njih so bile namenjene začetnikom branja v različnih težavnostnih stopnjah.

Žal marsikatera od takratnih, pa tudi današnjih knjižnih serij ne dosega kriterijev knjižne kakovosti. Spomnimo se samo nekaterih novejših prevedenih knjižnih serij, potrošno-popularnih zbirk, ki utrjujejo družbene stereotipe, naivno predstavo o življenju in kot »kompulzivno branje« služijo potrošniški miselnosti tudi s potrošnimi izdelki (*Soy Luna*, založba Egmont, zadnji prevod leta 2018 in *Lov na pošasti*, založba Ramos, zadnji prevod leta 2021).

FOTO: ARHIV MKL

V letošnjem seznamu smo zaradi številnih prevedenih in slovenskih izvirnih knjižnih serij morali natančno premisliti kriterije izbora. Odločili smo se izpostaviti samo izvirno slovenske knjižne serije, ki v množici prevedenih včasih ne pridejo do svoje veljave, čeprav je med njimi mnogo izstopajočih. Izbrali smo torej tiste, ki so v Priročnikih za branje kakovostnih mladinskih knjig prejele oceno dobro, zelo dobro ali odlično. Drugi kriterij za izbor so bile serije, ki še rastejo in ki ne glede na letnico izida še vedno živijo med mladimi bralci z novimi nadaljevanji, torej z vsaj enim naslovom iz serije, ki je izšel v zadnjih štirih letih. S tretjim kriterijem smo v seznam uvrstili tudi serije z dvema naslovoma, če se nakazuje možnost, da bodo v prihodnje izšla nadaljevanja.

Izbrane knjižne serije so v seznamu predstavljene skozi književne junake, posameznike, pare ali družčine, s katerimi se mladi bralci zlahka poistovetijo, jih posvojijo in z zanimanjem spremljajo njihove zgodbe. Prepričljivi književni liki so namreč gonilo vsake dobre zgodbe, rastejo iz generacije v generacijo in presegajo čas, tudi ko je serija že davno zaključena.

Seznam smo razdelili na 4 starostne oziroma bralne stopnje (za *predšolske*: a-za najmlajše in b-za predšolske; za *1. trileetje*: 1.-za začetno branje; za *2. trileetje*: 2.-za osnovno samostojno branje; za *3. trileetje in srednješolce*: 3.-za napredno samostojno branje in 4.-za kritično samostojno branje). Znotraj posamezne stopnje smo sledili bralni zahtevnosti knjižnih serij, od nezahtevnih do bolj kompleksnih.

Izbior tako prinaša 29 knjižnih serij, od tega 8 serij za predšolsko obdobje (30 naslovov), 7 serij za 1. trileetje (27 naslovov), 8 serij za 2. trileetje (29 naslovov) in 6 serij za 3. trileetje in srednjo šolo (17 naslovov).

Skupaj torej 103 zanimive, razburljive, pa tudi poučne in poučno-leposlovne pripovedi, ki so lahko zgodbe v stripu, zgodbe brez besedila, realistične zgodbe iz družinskega in vrstniškega življenja, šolske in živalske zgodbe, zgodbe za otroke s posebnimi potrebami, humorne zgodbe, domislice v stripu, pripovedi v verzih, pa tudi žanrske zgodbe, kot so detektivke, zgodovinsko-pustolovske pripovedi ter domišljjske oziroma fantazijsko-pustolovske pripovedi.

Vsaki od štirih skupin so na koncu dodani še kratki in neobvezni namigi za obbralne in pobralne dejavnosti za vzgojitelje, učitelje, mentorje branja in starše ..., ki jim lahko mirno dodajo še svoje zamisli, ko skupaj z otroki in mladimi berejo in se pogovarjajo o knjigah. Gradivo je objavljeno tudi na spletni strani Mestne knjižnice Ljubljana, na povezavi: <https://www.mklj.si/pionirska/bralnospodbujevalna-akcija/>

Do celotnega gradiva BSA lahko dostopate tudi s pomočjo QR kode, ki je vključena v ta prispevek.

Prisrčno vas vabimo, da se nam tudi letos pridružite pri branju knjig s seznama Bralnospodbujevalne akcije, spremljate rast (nova nadaljevanja) knjižnih serij tudi v letu 2024 in skupaj z mladimi bralci odpotujete »Na krilih zgodb, z močjo domišljije proti novim začetkom.«

Dostop do celotnega gradiva BSA